

Lgr22 & Lgra22

Kultur och estetik

Det här dokumentet har skapats efter en genomgång av Lgr22 och Lgra22 ur ett kultur- och estetik perspektiv. Läroplanernas två första kapitel innehåller tydliga skrivningar som berör estetik och kultur, där finns även skolans kulturuppdrag beskrivet. Kapitel 3 och 4 som behandlar förskoleklass och fritidshemmet, har samma skrivningar när det gäller värdegrund, mål och riktlinjer som för grundskolan men har en utvecklad del under rubriken Syfte. Där finns ett avsnitt där man beskriver hur undervisningen syftar till att främja fantasin genom estetiska uttrycksätt. I kursplanerna finns i de flesta fall även estetiska perspektiv. Ämnena bild, musik och slöjd tar sin utgångspunkt i det estetiska och finns inte citerade här. Detsamma gäller ämnesområdet estetisk verksamhet för grundsärskolan. Denna genomgång tar utgångspunkt i skrivningar om kultur och estetik men har ett brett anslag där kreativitet, språk och lek finns med. Kultur i skolan kan naturligtvis kopplas till många andra delar av skolans uppdrag och verksamhet som t.ex. normer och värden eller skolans demokratiuppdrag och mycket, mycket annat.

Översikt:

1. Skolans värdegrund och uppdrag
2. Övergripande mål och riktlinjer
3. Förskoleklassen
4. Fritidshemmet
- 5a. Kursplaner i ämnen
- 5b. Kursplaner i ämnesområden

1. Skolans värdegrund och uppdrag

Skolans uppdrag

Utbildning och fostran är i djupare mening en fråga om att överföra och utveckla ett kulturarv – värden, traditioner, språk, kunskaper – från en generation till nästa.

Språk, lärande och identitetsutveckling är nära förknippade. Genom rika möjligheter att samtala, läsa och skriva ska varje elev få utveckla sina möjligheter att kommunicera och därmed få tilltro till sin språkliga förmåga.

Skapande arbete och lek är väsentliga delar i det aktiva lärandet. Särskilt under de tidiga skolåren har leken stor betydelse för att eleverna ska tillägna sig kunskaper. Skolan ska sträva efter att erbjuda alla elever daglig fysisk aktivitet inom ramen för hela skoldagen.

Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra.

Skolans uppdrag att främja lärande förutsätter en aktiv diskussion i den enskilda skolan om kunskapsbegrepp, om vad som är viktig kunskap i dag och i framtiden och om hur kunskapsutveckling sker. Olika aspekter på kunskap och lärande är naturliga utgångspunkter i en sådan diskussion. Kunskap är inget entydigt begrepp. Kunskap kommer till uttryck i olika former – såsom fakta, förståelse, färdighet och förtrogenhet – som förutsätter och samspelar med varandra. Skolans arbete måste inriktas på att ge utrymme för olika kunskapsformer och att skapa ett lärande där dessa former balanseras och blir till en helhet.

Skolan ska stimulera varje elev att bilda sig och växa med sina uppgifter. I skolarbetet ska de intellektuella såväl som de praktiska, sinnliga och estetiska aspekterna uppmärksammas. Även hälso- och livsstilsfrågor ska uppmärksammas.

Eleverna ska få uppleva olika uttryck för kunskaper. De ska få pröva och utveckla olika uttrycksformer och uppleva känslor och stämningar. Drama, rytmik, dans, musicerande och skapande i bild, text och form ska vara inslag i skolans verksamhet. En harmonisk utveckling och bildningsgång omfattar möjligheter att pröva, utforska, tillägna sig och gestalta olika kunskaper och erfarenheter. Förmåga till eget skapande hör till det som eleverna ska tillägna sig.

2. Övergripande mål och riktlinjer

Kunskaper

Skolan ska bidra till elevernas harmoniska utveckling. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt. Lärarna ska sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.

Mål

Skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola

- kan använda det svenska språket i tal och skrift på ett rikt och nyanserat sätt
- kan använda kunskaper från de naturvetenskapliga, tekniska, samhällsvetenskapliga, humanistiska och estetiska kunskapsområdena för vidare studier, i samhällsliv och vardagsliv
- kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt
- Kan använda såväl digitala som andra verktyg och medier för kunskapssökande, informationsbearbetning, problemlösning, skapande, kommunikation och lärande
- har fått kunskaper om och insikt i det svenska, nordiska och västerländska kulturarvet samt fått grundläggande kunskaper om de nordiska språken
- har fått kunskaper om de nationella minoriteternas (judar, romer, urfolket samerna, sverigefinnar och tornedalingar) kultur, språk, religion och historia,
- kan använda och ta del av många olika uttrycksformer såsom språk, bild, musik, drama och dans samt har utvecklat kännedom om samhällets kulturutbud

Riktlinjer

Läraren ska

- ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel

Skolan och omvärlden

Mål

Skolans mål är att varje elev

- har inblick i närsamhället och dess arbets-, förenings- och kulturliv

Riktlinjer

Alla som arbetar i skolan ska

- verka för att utveckla kontakter med kultur- och arbetsliv, föreningsliv samt andra verksamheter utanför skolan som kan berika den som en lärande miljö

3. Förskoleklassen

Syfte

Undervisningen syftar till att främja elevernas fantasi, inlevelse och förmåga att lära tillsammans med andra genom lek, rörelse och skapande genom estetiska uttrycksformer samt med utforskande och praktiska arbetssätt. I undervisningen ska eleverna genom leken ges möjlighet att bearbeta intryck, pröva olika identiteter, utveckla kreativitet samt sin förmåga att samarbeta och kommunicera. Undervisningen ska uppmuntra och utmana eleverna att pröva egna och andras idéer, lösa problem och omsätta idéerna i handling. Därigenom ska eleverna ges möjlighet att utveckla kreativitet, nyfikenhet och tilltro till sin egen förmåga.

Undervisningen ska ta tillvara elevernas nyfikenhet och ge dem möjlighet att utveckla sitt intresse för och sin förmåga att kommunicera med tal- och skriftspråk genom att ge dem möjligheter att läsa, lyssna på samt skriva och samtala om såväl skönlitteratur som andra typer av texter och händelser. Dessutom ska undervisningen i de vardagliga aktiviteterna på olika sätt skapa möjligheter för elever med annat modersmål än svenska att använda både svenska och sitt modersmål. Undervisningen ska också ge eleverna möjlighet att skapa och uttrycka sig genom olika estetiska uttrycksformer. På så sätt ska undervisningen ge eleverna förutsättningar att kunna tänka, lära och kommunicera i olika sammanhang och för skilda syften.

Genom undervisningen i förskoleklassen ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- kommunicera i tal och skrift i olika sammanhang och för skilda syften
- skapa och uttrycka sig genom olika estetiska uttrycksformer

Centralt innehåll

Språk och kommunikation

- Samtala, lyssna, ställa frågor och framföra egna tankar, åsikter och argument om olika områden som är bekanta för eleverna, till exempel etiska frågor och vardagliga händelser
- Samtala om innehåll och budskap i olika typer av texter
- Berättande texter, sakprosatexter och texter som kombinerar ord, bild och ljud
- Bokstäver och andra symboler för att förmedla budskap
- Rim, ramsor och andra ordlekar
- Digitala verktyg och medier för kommunikation
- Säker och ansvarsfull kommunikation, även i digitala sammanhang
- Ord och begrepp som uttrycker behov, känslor, kunskaper och åsikter. Hur ord och yttranden kan uppfattas av och påverka en själv och andra

Skapande och estetiska uttrycksformer

- Skapande genom lek, bild, musik, dans, drama och andra estetiska uttrycksformer
- Olika material, redskap och tekniker för att skapa och uttrycka sig
- Tolka och samtala om innehåll och budskap i olika estetiska uttryck
- Digitala verktyg för framställning av olika estetiska uttryck

4. Fritidshemmet

Syftestext och text om centralt innehåll är i stort sett samma för fritidshemmet som för förskoleklass.

5a. Kursplaner i ämnen

Här kommer citat ur kursplanerna ur några av skolans ämnen. Många skrivningar i de naturvetenskapliga och samhällsinriktade ämnena är identiska. Vi har valt vissa exempel. I vissa fall skiljer sig kursplanerna mellan Lgr22 och Lgrsär22. De kursiverade delarna ingår i Lgr22, i övrigt är texterna desamma.

Engelska

Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla en allsidig kommunikativ förmåga. Denna förmåga innebär att förstå talat och skrivet språk, att kunna formulera sig och samspela med andra i tal och skrift *och att kunna anpassa sitt språk till olika situationer, syften och mottagare. I den kommunikativa förmågan ingår även språklig säkerhet och att kunna använda olika strategier för att stödja kommunikationen och lösa problem när språkkunskaperna inte räcker till.*

Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar kunskaper i att söka, värdera, välja och tillägna sig innehållet i talat språk och texter från olika källor. De ska också ges förutsättningar att kunna använda olika hjälpmedel för lärande, förståelse, skapande och kommunikation. Undervisningen ska stimulera elevernas intresse för språk och kulturer och förmedla nyttan av språkkunskaper.

Idrott och hälsa

Centralt innehåll, Rörelse

- Takt och rytm i lekar, danser och rörelser till musik
- Olika former av dans samt skapande av rörelse- och träningsprogram till musik, takt och rytm

Matematik

Syfte

- Den ska också ge eleverna möjlighet att uppleva estetiska värden i möten med matematiska mönster, former och samband

Moderna språk. Moderna språk ingår inte i Lgrsär-22.

Syfte

Undervisningen ska även ge eleverna möjligheter att utveckla kunskaper om och förståelse för olika livsvillkor samt sociala och kulturella företeelser i områden och i sammanhang där språket används.

Centralt innehåll

- Berättelser och annan fiktion även i talad eller dramatiserad form samt sånger

Modersmål

Syfte

Undervisningen ska stimulera elevernas intresse för att samtala, läsa och skriva på modersmålet. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att läsa, analysera och resonera om skönlitterära verk i olika genrer. Därigenom ska eleverna ges möjlighet att utveckla sitt språk, sin identitet och förståelse för omvärlden. Undervisningen ska också bidra

till att eleverna utvecklar kunskaper i att formulera egna åsikter och tankar i olika slags texter. De ska även stimuleras till att uttrycka sig genom andra estetiska uttrycksformer.

- *Förmåga att läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften (Lgr22)*
- Förmåga att läsa och reflektera över olika typer av texter Lgrsär22

Centralt innehåll

- Berättande texter och poetiska texter för barn i form av bilderböcker, kapitelböcker, dikter, sagor och sägner från områden där modersmålet talas
- *Muntliga traditioner ur modersmålets tradition, till exempel rim, ramsor och gåtor*
- Lekar och musik från områden där modersmålet talas
- *Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier samt för att urskilja texters budskap, både det direkt uttalade och sådant som är indirekt uttryckt*
- Berättande texter och poetiska texter för barn och unga i form av skönlitteratur, sagor och sägner från områden där modersmålet talas. Texter som belyser människors villkor och identitets- och livsfrågor (Lgr22)
- Berättande texter och poetiska texter för ungdomar från områden där modersmålet talas. Berättande texters budskap, uppbyggnad och innehåll (Lgrsär22)
- *Beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande texter, till exempel tidningsartiklar och arbetsbeskrivningar. Texternas syfte, innehåll och typiska språkliga drag*
- *Texter som kombinerar ord, bild och ljud och deras språkliga och dramaturgiska komponenter, till exempel i tv-serier, teaterföreställningar och webbtexter*
- Filmer och dramatiserade berättelser för ungdomar (Lgrsär22)

Geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap

Centralt innehåll

- Skildringar av människors levnadsvillkor förr i tiden, till exempel i barnlitteratur, sånger och filmer. *Minnen berättade av människor som lever nu*
- Berättelser i antik och nordisk mytologi samt i samisk religion (Lgr22)
- Mytologiska berättelser, däribland berättelser i samisk religion (Lgrsär22)
- Några högtider, symboler och berättelser inom kristendom, islam och judendom. Några berättelser ur Bibeln och deras innebörder

Identiska skrivningar finns i ämnena historia, religionskunskap och samhällskunskap.

Svenska

Syfte

Eleverna ska även stimuleras till att uttrycka sig genom olika estetiska uttrycksformer.

I undervisningen ska eleverna möta samt få utveckla kunskaper om skönlitteratur från olika tider och skilda delar av världen. Eleverna ska ges möjlighet att läsa, analysera och resonera om skönlitterära verk i olika genrer. Undervisningen ska också bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om olika former av sakprosa. I mötet med olika typer av texter, scenkonst och annat estetiskt berättande ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sitt språk, den egna identiteten och sin förståelse för omvärlden.

Undervisningen i ämnet svenska ska ge eleverna förutsättningar att utveckla:

- förmåga att formulera sig och kommunicera i tal och skrift, urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer (Lgr22)
- förmåga att formulera sig och kommunicera i tal och skrift samt med andra former för kommunikation (Lgrsär22)
- *förmåga att anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang*
- förmåga att läsa och analysera skönlitteratur och andra texter *för olika syften*

Centralt innehåll

- Gemensamt och enskilt skrivande. Strategier för att skriva ord, meningar och olika typer av texter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord och bild samspelar, såväl med som utan digitala verktyg
- Skönlitteratur för barn från olika tider och skilda delar av världen. Sånger, muntligt berättande, bilderböcker, *kapitelböcker, lyrik, dramatik, sagor och myter*. Texter som belyser människors upplevelser och erfarenheter
- Berättande texters budskap, uppbyggnad och innehåll. Hur en berättande text kan organiseras med inledning, händelseförlopp och avslutning samt personbeskrivningar
- Några skönlitterärt betydelsefulla barnboks författare och illustratörer
- Sakprosatexter för barn. Beskrivande, förklarande och instruerande texter *och hur deras innehåll kan organiseras*
- Muntliga presentationer och muntligt berättande *för olika mottagare. Disposition med inledning, innehåll och avslutning*. Stödord, bilder, digitala medier och verktyg samt andra hjälpmedel för att planera och genomföra en muntlig presentation. *Hur gester och kroppsspråk kan påverka en presentation*
- Skönlitteratur för barn och unga från olika tider, från Sverige, Norden och övriga världen. Lyrik, dramatik, sagor och myter. Texter som belyser människors villkor och identitets- och livsfrågor
- Berättande texters budskap, språkliga drag och uppbyggnad. Tillbakablickar, miljö och personbeskrivningar samt dialoger
- *Några skönlitterära genrer och hur de stilistiskt och innehållsligt skiljer sig ifrån varandra*
- Några skönlitterärt betydelsefulla barn- och ungdomsboks författare och deras verk
- Sakprosatexter för barn och unga. Beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande texter. Texternas innehåll, uppbyggnad och typiska språkliga drag
- Texter som kombinerar ord, bild och ljud samt texter i digitala miljöer. Texternas innehåll, uppbyggnad och typiska språkliga drag.

Svenska som andraspråk har samma skrivningar som ämnet svenska.

5b. Kursplaner i ämnesområden

Se inledningstext angående ämnesområdet estetisk verksamhet.

Kommunikation

Syfte

I undervisningen ska eleverna få möta och uppleva olika typer av texter, scenkonst och annat estetiskt berättande.

Centralt innehåll

- Skönlitteratur för barn. Rim, ramsor, sånger, bilderböcker och sagor.
- Sakprosatexter för barn. Beskrivande och förklarande texter.
- Texter som kombinerar ord och bild samt texter i digitala miljöer för barn
- Kommunikation i olika sammanhang och miljöer. Kroppsspråk, tecken, tal och andra former för kommunikation. Att uttrycka känslor, avsikter, kunskaper och åsikter på olika sätt samt att tolka andras uttryck

Motorik

Centralt innehåll

- Danser och rörelser till musik

Malmö 2022-07-29

Caroline Ulvsand
Utvecklingsavdelningen
Grundskoleförvaltningen Malmö Stad